

פרשת וירא: להיות מאמין פירושו להיות סקרן ולא נבך

בלז' פסקל (1662), הגיע למסקנה שיש שאלות שבאמצעות השכל לא יוכל למצוא תשובות עליהן, ופנה לדת בחפשו תשובות לשאלות אלה. הוא נטש את העיסוק במדע, והחל את עיסוקו בתיאולוגיה. בין השאר, טען לכדאיות האמונה באלוהים, כך הוא טען: "אם אלוהים אינו קיים, אינך מפסיד דבר אם אתה מאמין בו, אך אם אלוהים קיים ואינך מאמין בו, אתה מפסיד הכול". פסקל עבר מדיסציפלינה אחת השכל לדיסציפלינה אחרת האמונה. משום שחש שישנם שאלות שהשכל לא מסוגל לספק מענה הולם. עם זאת דומה שטענה זאת עדיין עולה מדיסציפלינה שכלית והגיבונית! משום שטענתו של פסקל היא לוגית כדאי להיות איש מאמין מדוע? משום שישנם שתי אופציות יש אלוקים או אין אלוקים. עם זאת, אין לשלול מפסקל את תחושת המסתורין שחש מעצם קיומו בעולם הזה.

השאלה היא מה זה להיות איש אמונה?

על מנת להבין מזה להיות 'איש אמונה' יהיה עלינו ללמוד מאדם שהניח יסודות לאמונה באלוקים-אברהם אבינו. אברהם המאמין מלמד אותנו שהאמונה מאפשרת כלים לאדם לחיות בתוך עולם לא מובן כל צורכו, בתוך עולם המלא ספקות.

להיות מאמין פירושו לדעת להתחבר למצוקות, לכאב, לדאגות אבל גם לדעת לחיות נכון. השכל באדם הוא הכרחי ברם הרציונאל אינו יכול לספק לאדם מזור לרגשותיו ולכאביו. ומאידך אמונה תמימה אין לה מקום בעולמו של המאמין משום שאף דרך זאת לעולם לא תספק תשובות ברורות. ומי שמלמד אותנו סוד זה של האמונה הוא אברהם בכבודו ובעצמו.

ראינו בפרשה הקודמת פרק טו נפתח בהודעה של אלוהים אל אברם: "אל תירא אֲבְרָם אֲנִי מִגֵּן לְךָ שֶׁכָּרַךְ הִרְבֵּה מְאֹד". היינו מצפים שאברהם יודה בהכנעה וההפך הוא הנכון הוא בא בטענה אל אלוהים ושואל במורת-רוח גלויה: "וַיֹּאמֶר אֲבְרָם אֲדֹנָי ה' מַה תִּתֶּן לִי וְאֲנִי הוֹלֵךְ עֲרִירִי וְבֶן מִשְׁקָ בֵּיתִי הוּא דִמְשָׁק אֶלְעִיזָר. וַיֹּאמֶר אֲבְרָם הֵן לִי לֹא נִתְּתָה זָרַע וְהִנֵּה בֶן בֵּיתִי יוֹרֵשׁ אֹתִי" אלוקים לא מופתע כלל מספקותיו של אברהם. וכן על זאת הדרך השיא מגיע בפרשתנו שבו אנו מתודעים לאחת הפרשיות הנשגבות ביותר אברהם עומד מול אלוקים ומנהל עימו דיון עמוק. שבו בן אנוש וקרופ חומר עומד לפני ריבון העולמים, וכביכול תובע אותו למשפט צדק על בסיס תודעת הצדק והיושר המפעמת בו. אברהם מתברר אינו נבך, הוא יודע שלהיות מאמין משמעו להידמות לאלוקים בעל עוצמה ודורש צדק.

מכל מקום, נמצאנו למדים, אמונה שאין בה זכות להעלאת ספק ולביטויי שאלה, אינה אמונה. האמונה היהודית אינה מבוססת על ההיגיון והשכל האנושי. משום שאנו חיים בעולם מלא מסתורין בעולם לא ניגאל. ותפקידה של האמונה הוא לאפשר לאדם לחיות טוב ושמח בעולם כזה.

וולטר הצרפתי אמר על היהודים "אתם אומרים הכל טוב עם כבי גדול". לכן, באופן פרדוקסאלי, האדם המאמין והלא מאמין חיים בעולם לא ניגאל ובשל כך ישנם ספקות וכאשר ישנם ספקות ישנה אף מחאה. כותב יהושע השל "ישנן מחשבות מתות וישנן מחשבות חיות. מחשבה מתה נמשלה לאבן שאדם שותל בקרקע; דבר לא יצמח ממנה. מחשבה חיה כמוה כזרע. בתהליך החשיבה תשובה שאין לה שאלה נטולת חיים היא. יש שהיא עולה במחשבתו שלאדם אך היא לא תוכל לפרוץ לתוככי נשמתו; יש שהיא נעשת חלק מסך ידיעותיו של אדם, אך היא לא תוכל להתגלות ככוח יוצר" (אלוקים מבקש את האדם עמ'3). הרשו לי לספר לך ספור שהיה לי השבוע. באחת הרצאות פנה אלי אחד המשתתפים בתמיחה גדולה כיצד יתכן לטעון שאמונה וספק הולכים ביחד? השבתי לו: "אתה מאמין באלוקים?" השיב: "וודאי!" אמרתי לו: "אם אפנה לאשתי ואומר לה, 'אני מאמין שאני אוהב אותך' מה אתה חושב שהיא תענה?" הוא השיב: "היא תכעס."

שבת שלום

שרון שלום
רב קהילת קדושי ישראל